

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben hához hozdva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és a nap utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczna-utca 3.
 Amerikusi utca hátról visszafizetés
 vagy megőrzése nem vállalunk.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 5 fillér.

A geszti levél.

Valamikor az a bizonyos ugrai levél történelmet csinált, eseményeket idézett elő Magyarországon. Lezárt egy korszakot, a szabadelpvűpárt korszakát, viharokat keltett, amely viharok szárnyán egyenest a hatalomba röppent be az ellenzék.

Az ugrai levelet is Tisza István gróf írta, a ki most ime újra levélben fordul választóihoz, az aradiakhoz.

Mi lesz a geszti levél hatása? Egyelőre senki sem sejteti. Az ugrai levélről sem gondolta senki, hogy következménye a szabadelpvű párt bukása és koalíciós miniszterium kinevezése lesz. A geszti levélről bizonyosan ugyanezt a hatást fogják várni a Justh-párton — hogy minő alapossággal, azt az események fogják megmutatni.

A geszti levelet kettő jellemzi: az elmúlt eseményeknek biztos szemmel, tiszta látással való megítélése — és Tisza István szenvedélyes, tüzes temperaméntuma.

Pártokon kívül állva, teljesen elfogulatlanul ítélni lehetjük meg a rendkívül érdekes, minden tekintetben figyelemre méltó levelet, a mely az utókorra nézve kétségtelenül történelmi dokumentum lesz adatainak igazságosságával, logikájának, vaserével, a jelenben azonban féltő, csak olaj lesz a tüzre heves hangja és a jövőre irányuló fenyegetései miatt.

Az események felsorolásában Tisza Istvánnak igaza van. A magyar parlamentnek husz év óta valóságos rákfeneje az obstrukció. Sok egészséges, okos, üdvös dolgot hátravetett, részben végleg megakadályozott az állandó obstrukció. Egy dolgot azonban elfelejt Tisza István: hogy kétféle obstrukció volt ez alatt a 20 év alatt. Más volt az az obstrukció, mely a magyar hadseregért folyt, megint más volt az, melyet a Kristóffy—Bokányi—Vlád-féle választójogért rendezett Justh Gyula. A kettő közt óriási a különbség céljai és eredményei szempontjából.

A magyar hadseregért folyt obstrukciónak meg volt a maga gyökere, mondjuk erkölcsi alapja a nemzet szívében. Célja gyönyörű, ideális dolog volt: a magyar nemzeti szellem bevonása egy

nekünk elzárt területre, a hadseregbe. A magyar állam magyar hadsereg nélkül üres közjogi vár. Ezt a várat akarta élettel és erővel megtölteni a régi obstrukció, a melynek tehát volt legalább szép célja, olyan célja, a melyért érdemes volt küzdeni.

Ime a magyarázata, miért nem birt a régi obstrukcióval sem Perczel Dezső, sem Fabriczius ezredes, sem egy sereg királyi és kormánybiztos, sem az utca felbérelt söpredéke, sem maga a vitéz generális, Fejérváry Géza. Az ellenzék, a nemzeti ideálból merített erőt, győzött minden nyomoron és szenvedésen, hatalomra jutott és ott is maradt, még hű volt a nemzeti gondolathoz.

Justhék obstrukciója mellett ott szekundált az utca, a nemzetiségek, talán még egyik-másik befolyásos bécsi generális is, és mégis elég volt a letörésére egy elnöki kézmozdulat, mely a névszerinti szavazást kérő ívet félredobta, meg Pavlik rendőrfelügyelő a karhatalom élén. Miért? Mert az az obstrukció, mely kész volt Bécsnek beliferálni mindent ingyen, csak azért, hogy a nemzetiségeket és a Jakabokat tegye urrá Kristóffy receptje szerint, az az obstrukció minden létjogát, erkölcs-i alapját elvesztette. Ezt az obstrukciót, amely csak a magyarság hegemóniájának letöréséért folyt, ki kellett pusztítani. Sajnos, hogy a mikor ettől a Justh Gyula bőrébe bujt Kristóffy-féle veszedelemtől megszabadultunk, ugyanakkor el kellett temetnünk egy-két évtizedre a katonai nemzeti aspirációkat is.

Tisza István ugyyszólván kizárólag Justhék obstrukciójával foglalkozik s rámutat, hogy ez a betegségünk mennyire felbátorította ellenfeleinket. Az osztrák kormány olyan vakmerően avatkozott bele magyar belügyekbe, a minőre példa eddig nem volt. A magyar parlamentarizmus tekintélye lejáróban volt fölfelé és lefelé, kint és bent egyaránt. Megállott az egész törvényhozás — az általános, titkos egyenlő választójog miatt, a mellyel Kristóffy valamikor a nemzeti törekvéseket ki akarta irtani.

Ez mind igaz s ezekkel s tényekkel kívánja igazolni Tisza azt, hogy megsértette a házszabályt és letörte az obstrukciót. Justhék obstrukciója nem volt már

48-as, sem nemzeti, hanem valósággal nemzetközi és nemzetiségi forradalom, szerencsétlen elvakult magyar emberek által a magyar parlamentben rendezve.

Pártatlanul és elfogulatlanul ítélve, ezeket valóban kell elfogadnunk Tisza leveléből. De éppen a pártatlanság kötelességünké teszi, hogy ne tartsuk szerencsének magának a levélnek a hangját.

Tisza levele csupa tűz, égető szarkazmus, haragos fenyegetés a jövőre nézve. Ez a hang nem valami alkalmas preludium az egyre emlegetett béketárgyalások számára. Tisza István megnyerte a csatát, reményen felül gyorsan. A diadal után nem egészen politikai dolog az ellenfelet ingerelni, a »kormányozható szél kakas«-féle maróan gunyos kifejezések nyilait lövöldözni utána. A győzőnek diadal után legszebb erénye a bölcs mérséklet, mellyel az ellenfelet a legyőzés után földméli és meggyőzni iparkodik. Hiszen magyarok vagyunk mindnyájan s nem irtó háborút folatktunk egymás ellen, a hol a megnyert csata után még további huszárportyázásokkal végleg meg kellene semmisíteni az ellenséget. Ellenfelek állottak szemben a parlamentben, nem ádáz ellenségek.

... Mig Tisza István a geszti kastélyban levelét megírta, künn békés aratók rakták keresztbe az arany kalászt. Ragyogva, mosolyogva tüzött le a nap a kalászokra, amint daloló magyar legények kaszája nyomán rendekbe omlottak, piros arcu kéveköltő leányok kezében kévébe, keresztbe nőttek. Békét és munkát hirdett körülötte minden — vajjon eljön-e az ősszel a magyar politika számára is a békés munka várva-várt korszaka?

*

Közvetlen vasut Athénből Budapestre. A Magyar Külkereskedelem szerkesztője Athénben járván, nyilatkozatot szerzett Venizelos görög miniszterelnöktől, a görög-magyar kereskedelmi viszonyra vonatkozólag. A miniszterelnök nyilatkozata ekként hangzik:

— A mi országunk őszinte örömmel fogadja az osztrák-magyar monarchiának közgazdasági érdeklődését.

A görög kormány legfontosabb feladata most is Görögország politikai és közgazdasági megszilárdítása és az állandóan aktuális krétai

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség tudomására juttatni, hogy a

„Szabadság“ kávéházat

megvettem és azt ünnepélyesen megnyitottam, a hol kitünő tisztán kezelt saját termésű Tokaj hegyaljai boraimat nagyon jutányos árban szolgálom ki

(csak egy próba és mindenkit meg fog győzni a boraim valódisága). Naponta Kovács István jól szervezett zenekara játszik. A n. érd. közönség becses pártfogását kérve kiváló tisztelettel

FRANCZÓVSZKY GYÖRGY

„Szabadság“ kávéház tulajdonos. Nyitva éjjel-nappal. Állandó bérkecskialomás.

kérdésén kívül igen jelentékeny ügynek tartja a török-görög vasuti kapcsolat kérdésének Törökország méltányosságával való megoldását.

Ez a vasuti kapcsolat, — eltekintve a nemzetközi forgalom nagy szerepétől — a monarchiát s elsősorban Magyarországot igen közelről érdekelheti, mert az ut Athénből egyenes vonalban a magyar fővárosba vinne és Budapest ez által újabb nemzetközi jelentőségű vasuti összeköttetést nyerne.

Beöthy Pál nyilatkozata a börtönről és a cenzusról.

Beöthy Pál, a képviselőház alelnökének abádszalóki programbeszéde, amelyben a mandátumfosztó javaslat esetleges folytatásaként az engedetlen képviselő esetleges bebörtönözését helyezte kilátásba, nagy feltűnést keltett mindenütt és az egész sajtó pártállás szerint ezzel a bebörtönözési gondolattal foglalkozott. Beöthy Pál alelnök tegnap Budapestre érkezett és a következőleg nyilatkozott:

— Mindenekelőtt konstatálni kívánom, hogy az ellenzéki lapok támadásai inkább személyemet, mint beszédem érdemi részét érintik. Beszámolóim több mint másfél óra hosszat tartott és ennek érdemi részét nem cáfolták, ellenben kifogásolták a börtönről és a husz koronás cenzusra vonatkozó megjegyzéseimet.

— Kijelentem, hogy én a börtönbüntetést nem mint tervet, vagy megvalósítandó javaslatot említettem, nem mint szükség-szerű fenyegetést használtam és utaltam arra, hogy a külföldön és pedig Franciaországban és Angliában már ismerik a parlamenti rendcsinálásnak ezt a módját is. Angliában egy régebbi törvény intézkedik erről, sőt épp legutóbb tör-

tént újabb intézkedés a törvény megerősítése érdekében.

— Ami a huszkoronás cenzust illeti, ugyerre vonatkozólag azt mondtam, hogy a miniszterelnök az értelmi cenzust állítja a választói reform előterébe és én ezzel szemben egy huszkoronás adócenzusban keresem azt a korrektívumot, amely alkalmas lehet a tanulatlan és műveletlen tömeg beözönlésével szemben megvédelmezni a parlament függetlenségét és az értelmiségek döntő befolyásának érvényesülését.

— Mik a békéklátások méltóságod szerint?

— Elismerem, hogy az ellenzékot elkecsesíti, hogy tíz éves küzdelme után csarát vesztett. Ertem, ha az ellenzék e miatt elkecsesedik. És mert mi — a többség — szükségesnek tartjuk az ellenzék jogos kritikáját, készséggel hozzájárulunk aranyhid építéséhez, amellyel az ellenzék visszaszerezheti a presztizsét, sőt készek vagyunk arra, hogy a hidhoz saját presztizsünkönkből is adjunk anyagot. Természetes, hogy a restitutio in integrum-ról az egész vonalon szó sem lehet.

A somogyiak bizalma.

Kaposvár, július 18.

(Saját tud.) Somogy megye állandó választmánya ma ülést tartott, melyen az augusztus 5-én tartandó megyegyűlés programjával foglalkoztak. A programmon szerepel Torontárvármegye átirata is. Blachner Sándor főjegyző ismertette az átiratra hozott határozati javaslatot. A választmány 35 szavazattal 8 ellenében elfogadta azt a javaslatot, hogy a kormányznak bizalmat szavaznak és Tisza István grófot üdvözlök.

Mikor lesz a fősorozás.

Az ideai sorozást a politikai viszonyok miatt még nem tarthatták meg. Most azonban a véderőtörvény és az ujoncozásról szóló törvény kihirdetése után gőzerővel dolgoznak az illetékes hivatalok a fősorozás előkészítésén.

Az ideai ujoncozást már az új véderőtörvény alapján vizsik keresztül s így minden sorozó járásban sokkal nagyobb számú ujoncot soroznak be, mint az előző években.

Ennek azonban az a gyenge oldala, hogy selejtesebb emberanyagot kap a hadsereg és honvédség, pedig az utóbbi évek sorozási eredménye sem volt valami fényes. Előfordult, hogy a sorozó bizottság, ha szigorúan járt el az alkalmasság kimondásánál, alig lehetett volna néhány ifjút angyalbőrbe bujtatni, olyan silányak voltak az előállított hadkötelesek. Annál különösebb ez, mert nem csak a városokban lehetett tapasztalni, sőt éppen a vidéki sorozó bizottságok konstatálták ezt a satnyulást. Ha az okot keressük, részben a nehéz megélhetési viszonyokra is rámutathatunk, de a főbaj a mai modern élet, amely már a falvak egyszerű népét is megmetyeltyezte a legtöbb helyen. Ma már nem csak a demoralizáló és erkölcs rontó alkalmatlanságokban bővelkedő városok ifjúsága, de a községek fiatalsága is siet élni, s mire a sorozás idejét eléri, már testben, lélekben elsatnyult.

A másik főoka az ifjúság satnyulásának degenerált voltának az alkohol. Egész községek tönkrementek vagyoniilag és testileg s csupán a pálinkamérők és korcsmák virágoznak, gazdagodnak. Alig éri el a paraszt fia a 14—15 életévet, már virtust talál abban, hogy versenyt igyon a szeszből a többi öregebbekkel.

Ilyen viszonyok mellett nem is találhat a

„TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Egyházzenei ujdonságok.

Kersch Mihály, kulai plébános egyszerre három értékes kiadvánnyal gvarapította egyházzenei irodalmunkat: 1. Orgonakiséret a szentmisében előforduló feleletek énekmodjához modern hangjegyzéssel, s a leggyakrabban használatos hangnemekben. Kersch Ferenc, volt esztergomi főszékesegyházi karnagy nyomán a Graduale Romanum vatikáni kiadásának megfelelőleg átdolgozta Kersch Mihály. Ara 3 korona. 2. Exsequiarum ordo. A róm. kath. temetési énekek chorál dallamai. Az esztergomi szerkőnyv, s a vatikáni tipikus chorál könyvek alapján feldolgozta, s modern hangjegyzéssel ellátta Kersch Mihály. Ara füzve 50 fillér, vászonba kötve 80 fillér. 3. Exsequiale. A róm. kath. temetési szertartásoknál használatos énekek gyűjteménye négyes férfikarra Kersch Ferenc esztergomi főszékesegyházi karnagytól. A szerző hátrahagyott irataiból sajtó alá rendezte Kersch Mihály. Ara füzve 1 kor. 20 fillér, az Exsequiarum ordoval egybekötve 2 korona. Megrendelhetők a kiadónál Kulán, a Szent-István-társulatnál Budapesten és Buzárovits Gusztáv könyvkereskedésében Esztergomban.

Ismeretes mindannyiunk előtt Szentéges

Atyánknak Motu proprioja, mellyel az egyházi zene megjavítását, s a hagyományos chorális behozatalát sürgeti. A Szentatya kívánsága teljesítésének lehetőségéhez kiváló eszközöket nyújt Kersch fentemlített kiadványaival.

Az Orgonakiséret a hasonló külföldi kiadványokkal is praktikusabb. Az oratióknál, s az evangélium előtt előírt feleletek énekmodjait szabatos világossággal tárgyalja és felőlel minden elrendelt és megengedett énekmodot legalább 8—9 hangnemben feldolgozva. Kiválóan praktikusá teszi a füzetet, hogy a sorok elején kővér betűkkel jelzi a pap intonációjának végső hangját, s így nem kell a kántornak soká keresgélnie, melyik hangnemben feleljen, hanem egyszerre megtalálja a megfelelő sort. Akinek csak némi érzéke van az egyházi zene reformálásának szükségére iránt, nem fogja elmulasztani templomában ezen füzet használatát elrendelni, mert a responsoriumok helyes éneklése az első lépés a chorális meghonosításához.

A temetéseknel eddig a legváltozatosabb, lehetetlen dallamokat hallottuk kántorainktól. Nem is vehettük sok esetben zokon, mert nem volt kézikönyvük, mely a helyes dallamokat feltűntetné s így nem csoda, hogy a zoltárokat nyakatekert zoltárdallamokon, a Circum dederunt-ot, In paradysum ot kényük-kedvük szerint énekelték, az antifónákat pedig épen csak recitálták. Kersch Exsequiarum ordoja

modern hangjegyzéssel hozza mindazoknak részint a vatikáni Graduale Romanumban, részint az esztergomi Ritualeban előforduló tradícionális chorális dallamait, a zoltárok szövegét pedig a vatikáni Cantorinus Romanusban előírt szabályok szerint alkalmazza a dalambor, úgy hogy lehetetlen ezen kézikönyv mellett a zoltárokat helytelenül énekelni. Hogy mennyivel fenségesebb és meghatóbb a temetési szertartás ilyen ének mellett, azt mondanunk sem kell. Minden papnak, kántornak, papnövendéknek és tanítójelöltnek a legmelegebben ajánljuk e könyvecskét, annál is inkább, mert ezáltal újat egyengetik annak, hogy a chorális a templomban is elfoglalja az őt megillető helyet.

A dalárdákról sem feledkezett meg Kersch. A legtöbb dalárda tagjainak temetésekor énekelni szokott, de megfelelő kézikönyv hiányában a szertartásos énekeket eddig nem énekelhette, csak a szertartások végén adott elő egy-egy gyászalt. Most itt az Exsequiale, melyben részint a chorális dallamok vannak férfikarra letéve, részint Kersch Ferenc eredeti szerzeményei (2 Absolve, 1 Libera, 5 falso bordonai a zoltárokhöz) foglalhatnak. Kersch Ferenc neve felment bennünket attól, hogy ezek szépségeit külön mutassuk. Az Exsequiale helyét érdemel minden dalárda, tanítónőintézeti és papneveldei férfikar kottatárában. Kár, hogy külön szóllamok nem jelentek meg.

**A legújabb
nyári czipő ujdonságok**

**MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.
Szabott gyári egységáruk.
Telefon 687**

sorozó bizottság mást, mint elernyedő szervezett, gyenge mellű, ványadt ifjúságot a mérték alatt.

A Bihar megyében tartandó sorozások határidejét már közöltük.

Nagyváradon ez évben, a három korosztályból mintegy 1000 hadkötelesnek kell a fő-sorozáson megjelenni. Most már megállapították a nagyváradai fő-sorozás határidejét. Eddig rendszerint négy napig tartott Nagyváradon a fő-sorozás, ez évben azonban hat napra tűzték ki és pedig szeptember 30-tól október 5-ig.

Az I. korosztálybelieket szeptember 30-án és október 1-én; a II. korosztálybelieket október 2-án; a III. korosztálybelieket október 3-án, míg október 4 és 5-én az idegen állításkötelezetteket állítják mérték alá.

A sorozó-bizottság polgári elnöke *Bordé* Ferenc főjegyző lesz; a városi tanács részéről pedig *Eleméry* Ferenc katonai tanácsos lesz jelen. A fő-sorozást ezúttal is a tüdőoltó őrtanyában tartják.

A Bácska csapata

feljelentette a NAC két játékosát.

Érdekes ügyben indított nyomozást a nagyváradai rendőrség. A kir. ügyészséghez ugyanis a Bácska focicsapata bűnvádi feljelentést adott be a NAC két játékosára, Hanny és Obláth ellen, mert ezek két emberüket játék közben megrugták.

A feljelentés egészen szokatlan és újszerű, mert még ilyen ügyben nem fordultak a büntető bírósághoz. Tudunk rá esetet, hogy halálos rugás, vagy akarattal elkövetett súlyos testi sértés esetén a rendőrség magától indított nyomozást, de hogy ilyen könnyebb fajta ügyben a játékosok kérjék a bűnvádi eljárás megindítását, ez egészen friss fordulat.

Az esetet magát mi is megirtuk. Es nem is annyira a szerencsétlen rugások fölött kellett itélkezni, mint inkább azon a botrányos állapoton, hogy ama bizonyos NAC. — Bácska meccsen, amikor előre látható volt a heves mérkőzés, nem volt künn a pályán a pályatorvos! A megrugott kapus ott fetrengett és nem hogy orvost nem kaptak, de még egy rossz fél citrom sem volt kéz alatt.

Node a Bácska elment, még pedig vere-séggel. Talán ez a keserű momentum indította őket arra az elhatározásra, hogy fel-jelentsék a NAC-ot. Hanny beket azért je-lentették fel, mert Stipics hátvédet megrugta. Ez azonban nagyon gyenge rugás lehetett, mert az illető azonnal tovább játszott. Obláth pedig Milassin kapust rugta meg. A kapus védett és ráhasalt a labdára. Obláth a labdába rugott s véletlenül gyomron találta a kapust is. Ez aztán másnapig pihent, de már másnap vi-gan védett a NSE. játékán.

Milassin később megvizsgálta dr Nemes Aron t. orvos és konstatálta, hogy azelőtt egy-két nappal operálták, mit a szerb fia be is ismert. Az orvos ki is fakadt:

— Nem értem kérem, hogy miért engednek egyáltalán beteg és gyenge embert játszani.

Kíváncsian várjuk a bíróság döntését. Hiszen itt már itélkezett maga a meccset vezető bíró, Szabó Andor. Az ilyen rugások, amelyek a játék hevében — bármennyire is sajnálatosak, de elkerülhetetlenek. Mert jól kell töl-telezni minden játékosról, hogy nem szándékkal rug vesszedelmeset.

Leleplezett ékszerlovajok.

A fiatal vőlegény.

Anyja és kedvese voltak a büntársal

Tegnap délután általános feltűnést keltett a Rákóczi-úton egy fiakkor, amelyen egy csendőr és egy szuronyos katona között elég gáns ruhában, Habbich kalapban egy fiatalember ült. Sebes vágatással baladtak a rendőrség épülete felé, ahol kiderült, hogy az illető betek óta a keresett Husi Kálmán, a notórius ékszerlovaj!

A rendőrségen már napok óta várták elfogatásának híreit, de a ravasz, tizenhárompró-bás tolvaj mindég kisiklott a rendőrség kezéből. Most aztán a legutóbbi eset alkalmával hurokra került anyja és kedvese s a rendőrség ügyes fogással kiderítette a tolvajszo-vetség fészket, ahol éppen üdült és urizált a fiatal Husi Kálmán.

A legutóbbi eset.

Mint mondtuk, a szövetségben hárman voltak. A működési terület nem csak Nagyvárad volt, hanem kiterjedt Debrecenre is. Tö-mérdek apróbb-nagyobb lopás után főleg az ékszerészeket szerencsétlítették látogatásaikkal ahonnan a nagyobb értékkel bíró gyűrűket s láncokat lopkodták el. Most e hónap 13-án Pollacsek Zsigmond ékszerüzletében jelent meg a társaság. Azt mondták, hogy a fiatal meny-asszony számára nyakéket skarnak venni.

Pollacseknek gyanus volt, az ügy, mert nem nagyon látszott rajtuk, hogy olyan drága ék-szert tudnák fizetni, mint aminőt kiválasztottak. Meg is kérdezte tőlük:

— Nézzék kérem, nem nagyon szükséges ez a hosszas válogatás. Tessék megmondani, hogy mennyi pénzük van s aztán én majd tudom, hogy milyen ékszer adjak.

Azonban ők nagy szakértelemmel bírál-gatták az ékszereket s még ily módon le-kötötték az ékszerészt a nők, azalatt a férfi ügye-sen eltűntetett két súlyos aranyláncot.

A vásár természetesen nem jött létre s már a déli órákban az ékszerész rémült arccal rohant a rendőrségre jelenteni a lopást. A feljelentés alapján a rendőrség azonnal el-fogta a két nőt, akik semmit sem akartak tudni az esetről.

A kabai házmotózás.

A rendőrségen *Ehrlich* Imre bogozta ki az ügy szálait. A nők az egyik kihallgatás alkal-mával elejtettek egy szót Kabáról. A rendőr-tiszt azonnal érintkezésbe lépett az ottani csendőrséggel és még az nap szenzációs ered-ményről jött hír Kabáról.

A megjelölt nyomon haladva, az egyik hatalmas épület pincéjében kutatást rendeztek. Itt volt az a biztos fészek, ahova összegyű-jtötték egy-egy hónap eredményét a tolvajok. A csendőrök nemcsak ékszereket, hanem a legdivatosabb szezoncikkeket, — hajbetétet, lakkcipőt, finom színházi sálakat, csipkét, stb. talált elrejtve. De az elmenekült Husi Kálmán-nak hire-hamva sem volt.

Három napi szüntelen kutatás után végre rábukkantak. Az egyik zugkorcsmában szórta a pénzt. A csendőrök azonnal vasutra ültek vele és Váradra kísérték.

A vallatás.

Tegnap délután kezdte meg a kihallgatást *Ehrlich* Imre, de még a fiuból nem tudott ki-

venni semmit. Tagad a végletekig. Mikor a rendőrtiszt felmutatja neki a zálogcédulákat, amelyeket a motozás alkalmával találtak nála, egész mesét vág ki, hogy a nagyváradai álló-máson vette azokat egy öreg embertől. Mindent tagad s most nem akarja ismerni a menyasz-szonyát sem.

A nagyváradai ékszerészek megkönnyeb-bülve fognak felsóhajtani arra a birre, hogy végre megszabadulnak ettől a három vesze-delmes tolvajtól. A két nő már az ügyészség foglya, a fiut pedig holnap szembesítik Pollacsek ékszerésszel.

Justh Gyula körntje. A függetlenségi és 48-as párt elnöke, Justh Gyula vasárnap Budapestre érkezik. Néhány napig a főváros-ban időzik s innen utókurára Riminibe utazik. Onnan augusztus elején jön vissza és országcs agitációs körutra indul.

UJDONSÁGOK.

Szent Vince napja. — Nogáll emléke.

Má, pénteken lesz a szegények, árvák, özvegyek nagy szentjének: *Földi Szent Vincze*-nek emléknapja. A kath. egyház ezen kedves szentje tudvalevőleg alapítója volt a lazarista missziópapok kongregációjának, ugyiszintén a róla elnevezett szent Vince irgalmas nővérek-nek, akik a tanítás, főként pedig a gyermekek gondozása s a betegek ápolása körül gyűjtenek mindennél becsesebb mennyei kincseket.

Az egész katolikus egyház, de főleg ez a két szerzet nagy ünnepet ül Szent Vincze napján. A helybeli Szent Vincze-intézet kápol-nájában ma, pénteken reggel 9 órakor ünne-pélyes szentmise és szentbeszéd lesz.

A nagyváradai Szent Vincze-intézetnek gyásza is van e napon, melyet a isteni Gond-viselés tizenhárom évvel ezelőtt dr *Nogáll* Já-nos főszentelt püspök, az intézet alapítója ha-lála napjával jelölt ki. — Nogáll János egész életét, buzgólkodását Szent Vincze tiszteletére s az árvák, szegények segítésére szentelte, hogy megfeleljen a nagy szent által kijelölt élethiva-tásnak s a Mindenható éppen ezen nagy szent emléknapján szólította magához nemes lelkét.

Aldott porai ott nyugsznak az általa ala-pított intézet kápolnájában s szelleme örökdi-k jótékony alkotásán.

* **Kinevezések.** *Hlatky* Enre főispán Gombay János Imre nagyváradai és dr Szent-miklóssy Imre nagyszalontai lakost Nagyvárad városához közigazgatási gyakornokká ne-vezte ki.

* **A nemzetközi eucharisztikus kongresszus** általános programjában az ünne-pélyes gyűléseken kívül szakosztályi üléseken tárgyalják az egyes fontosabb kérdéseket, így a többi között előadásra kerülnek a követ-kezők: Askezis, az ifjúság gondozása, az Ol-társiszezség történelme és archeológiája, az eucharisztikus képző és zeneművészet, a női apostolkodás, a nagyvárosi lelkipásztorkodás, a lelki gondozás segéd szervei, az unionista tö-rekvések. A magyarok részvétele iránt a püs-pöki kar részéről mind erősebben folyik a papok és a hívek buzdítása, így újabban Szmr-csányi Lajos érsek, egri biboros érseki koadju-tor és Radu Demeter nagyváradai görög kath. püspök bocsátottak ki erre vonatkozó kör-levelet.

* **A Mensa Academica érdekben.** Gróf Zichy János kultuszminiszter ur hozzájárult, hogy a nagyvárad kir. kath. jogakadémia a Mensa Academica épület souterrainjében tágas megfelelő új helyiséget kapjon és ugyanott az akadémiai ijtuság egy szép vívótermet nyerjen. Ugyancsak a dékáni hivatal helyiségeinek átalakításához és a villamos világításnak az új helyiségekben leendő bevezetéséhez is hozzájárult. A miniszter ur ezen rendelkezése következtében a Mensa ügye egy nagy lépéssel előrehaladt. Az 1912-13. tanévben már legalább 20 joghallgató részesülhet a Mensa jótéteményében és az új Mensa helyiségek elkészülte után pedig 40-50 joghallgató kényelmesen el fog férni az átalakítandó helyiségek egyikében is. Tekintve a magas kormány és a váradai társadalom illetékes tisztségűek jóindulatát, alaposan reméljük, hogy az új Mensa helyiségekben a Mensa Academica az 1912-14. tanévben a fentemlített tényezők kegyes támogatásával 40-50 joghallgatót részesíthet jótéteményében.

* **Türelmetlen tisztviselők.** A tisztviselők családi pótlékát a hét folyamán csaknem minden állami hivatal kifizette. A vármegyén ellenben még az előmunkálatokat sem foganatosították. A megyére ugyanis még mindig nem érkezett le a belügyminiszter erre vonatkozó rendelete, addig pedig nem fognak csinálni semmit, a késlekedés miatt különösen a kis tisztviselők elégedetlenek, mert legjobban rá vannak utalva a pótlékokra és már július közepére várták annak kiutalását. A másik ok, mely szintén növeli a tisztviselők elégedetlenségét a vármegye közsüksége alapjának költségvetése, mely még mindig a belügyminisztériumban fekszik elintézetlenül. Ez az alap ugyanis sok tisztviselőnek fedezi egyes járulékait, melyeket addig nem kaphatnak meg, míg a költségvetés jóvá nincs hagyva. A tisztviselők most mozgalmat akarnak indítani, hogy a két fontos ügy végre valahára ki kerüljön a miniszter szobájából.

* **A jövő évi választók névjegyzéke közszemlén.** A központi választmány jelen ülésén hozott határozatát és az 1913. évre ideiglenesen megállapított képviselő választói névjegyzéket az 1874. évi XXXIII. t. c. 148 §-a értelmében 1912. július 20. től július 30-ig terjedő 10 napi időtartamra a városház kiadóhivatalában közszemlére kitenni rendeli azon megjegyzéssel, hogy az érdekeltek ezen határidő alatt a m. kir. Curiahoz intézendő felebbezéseiket okmányokkal felszerelve a központi választmány elnökénél benyújthatják. Nagyvárad, 1912. július hó 17. én. Bordé Ferenc elnök.

* **Eliopták a Talpra magyar-t.** Az aradi ereklye muzeumból a minap ellopták Petőfi Talpra magyar-jának eredeti kéziratát. Varjassy Árpád nyomban feljelentést tett a rendőrségen, a mely egyelőre eredménytelenül nyomoz a rendkívül értékes kézirat tolvaja után. A kézirat kötött táblájú könyvből volt beragasztva, a melyből kiszakította a tolvaj azt a lapot, a melyen a Talpra magyar-kézirata volt.

* **Borzalmas szerencsétlenség az élesdi kőbányában.** Tegnap este egy összeroncsolt testű embert szállítottak be a biharmegyei kőbányába. A szerencsétlen embernek a mellén és a hátán látszott mély seb. A kőbányában fogantatott vizsgálat során megállapították, hogy a sebesült mellén kő darab hatolt be, mely a belső szervek összeroncsolása után a hátán kijött. A megsebesült embert Szent István Pálóknak hívják, aki Horvátországból jött az élesdi kőbányába. Tegnap aknát fűrt, melyben elhelyezte a töltényt és meggyújtotta a zsinórt. A tűz már majdnem a lő-

pornál volt, mikor Szent István vissza tért az aknához. Óriási robbanás ráta meg a levegőt és mire a füst és por eloszlott a romok között összeroncsolva eszméletlenül feküdt Szent István. A kőbányában még kihallgatták a nagy beteg embert, aki aztán elvesztette eszméletét. Ebben maradásához semmi remény sincs.

* **A kisszántói kastély átalakítása szanatóriummá.** Biharvármegye egyik legszebb kastélya, a kisszántói uradalomban levő baró Köngiswarter-féle urasági lak, valószínűleg szanatóriummá lesz átalakítva. A hatalmas parkban álló kastély jelenlegi tulajdonosa Erényi Béla fővárosi gyógyszerész, aki részvénytársaságot szándékozik szervezni, több millió korona költséggel. A szanatóriumot, kiváló orvosspecialisták vezetése mellett, elmebeteg és bőrbajosok számára rendeznék be.

* **Megszűnt járvány.** Az élesdi főszolgabíró bejelentette az alispánnak, hogy Úrgeteg községben a roncsoló toroklob betegség megszűnt.

* **A vaskóhi járásban is megkezdtek az aratást.** A vaskóhi járás főszolgabírája, Tempeleán Dezső tegnap jelentette be hivatalosan a földmívelésügyi miniszternek, hogy az aratást megkezdték. A vármegyében rendszerint a vaskóhi járásban szokták megkezdni legutoljára az aratást s így most már hivatalosan is meg lehet állapítani, hogy az aratás az egész vármegyében megkezdődött. A vaskóhi aratás szokott a legnagyobb csendben, minden rendzavarás nélkül lefolyni. A jelek azt bizonyítják, hogy az idén sem zavarja meg semmi az aratás békés menetét.

* **Őrnagy és pénzügynök afférja.** Egy átírasztott éjszaka után tegnap hajnali három óra tájban Sztamm Kálmán nyugalmazott őrnagy fiákeren Budapestre a Kálvin téren levő Báthory-kávéházba hajtatott. Bement a kávéház helyiségébe, ahol söröket és szivarokat rendelt. Fél ótkor az őrnagy távozni készült, fizetni akart, de kiderült, hogy időközben elmulatta a pénzt. Gutwein András főpincérnek azt mondotta, hogy kövesse a fiákeren, majd odabaza kifizeti a számlát. A főpincér azt válaszolta, hogy az teljesen felesleges, menjen csak haza és legközelebb majd kiegyenlíti az összeget. A főpincérnek és az őrnagynak diskurzába a kávéházban ülő dr. Tassy Ernő pénzügynök beleavatkozott, anélkül, hogy bármi köze lett volna a dologhoz. A hatalmas atléta termető őrnagy kikérte magának, hogy bárki beleszóljon az ő dolgába. A pincérek látva, hogy összeütközésre kerül a sor, kifelé tuszkolták az őrnagyot, aki azonban visszatolta a pincéreket. Tassy erre odament az őrnagyhoz és a ka'apját mélyen az őrnagy fejébe huzta. Sztamm őrnagy erre hatalmas pofont mért Tassy arcára. Az inzultusra a pénzügynök neki ugrott az őrnagynak s oly erősen lökte meg, hogy a nagytermető ember hanyatvágódott a kávéház földjén és a ballábát eltörte. Mentők jöttek a helyszínre és az őrnagyot a Szent István-kórházba szállították.

* **Léber Laura ügye.** A rendőrségi sajtóiroda jelenti: A f. hó 16-án este 7 órakor előállított Léber Laura ügyében a rendőrfőkapitány a vizsgálatot saját hatáskörében lefolytatta, az érdekelteket és tanukat kihallgattatta. Miután a vallomásokból kitűnőleg hivatali hatalommal való visszaélés ismérvei látszanak, Vass Árpád rendőrséghez beosztott közig. gyakornok, Juhász Gyula, Méses Lajos rendőrök ellen fentorogni, ellenük a nyomozást folyamatba tette s utasította a rendőrfőkapitányi hivatal bünyügyi osztályát, hogy a nyomozati iratokat a kir. ügyészséghez haladéktalanul átküldje. Egyben a rendőrfőkapitány az esetet a polgármesterhez is bejelentette.

* **A rendőrség köréből.** Jánossy Gyula főkapitány helyettes, hosszas betegségéből felépülve, átvette a bünyügyi osztály vezetését.

* **Párbaj kaszával.** Kenyeres János atyási bérbirtokán — mint nagyszalonai tudósítónk jelenti — valóságos párbajt vívott kaszával két aratómunkás. Egy zsidóvallású aratómunkás, Husz Emánuel elszerette Miklós György menyasszonyát. E miatt szóváltás támadt a két munkás között, majd kaszával rohantak egymásnak. A furcsa párbajban Husznak kedvezett a szerencse s Miklós György holtan maradt a viadal színhelyén. Huszt letartóztatták.

* **Ki volt Andai Ella tolvaja.** Tegnap számunkban megírtuk, hogy Andai Ellának a meglopott primadonának még nincs hivatalos tudomása róla, hogy eltűnt drága ékszere megkerült volna. E híradásunkkal szemben a Nagyvárad azt írja, hogy az ékszerolvajt már el is fogták és Andai vissza fogja kapni elvesztettnek hitt ékszerét. Laptársunk értesítése szerint Krasznai társulatának két tagját Biró Lajost és Krasznai Mariskát a tenkei csendőrség letartóztatta. Tegnap ebben a dologban felkért minket úgy Krasznai igazgató, mint Bihari, hogy cáfoljuk meg az alaptalan rágalmakat, mert egyáltalán nem tartóztattak le a társulattól senkit. Krasznai igazgató különben kizártnak tartja, hogy a társulat valamelyik tagja követte volna el a lopást, mert az ékszer eltűnése után nyomban felkutatják minikinek a ruháit és nem találták meg. Hogy ki követhette el a lopást még csak nem is sejtik.

* **Pofon a Bémer-téren.** Várad jó népe sokszor éjfélig is elhallgatja a Bémer-téri kávéházak cigányzenéjét. Nagy tömegben hullámozott tegnap este is a sokaság, amikor úgy 10 óra tájban a korzóközött hirtelen elcsattant egy pofon. A fofont Tamaszi Mariska nevű leánynak egy urasági inas adta, névszerint Dénes József. Az inas nem akarta tűrni, hogy a babája mellett még más valaki is menjen. S mivel a leány inkább a veszedelmes rivális társaságában akarta élvezni a esti potya zenét, a legény elkeseredettségében a leányt ütötte pofon. A keletkező nagy csődületet Sator Károly nagy nehezen szétzavarta.

* **Hűtlen oszold.** Krausz Bernát Kolozsvári utca 62. szám alatti lakos kenyérkihordó, tegnapi napon jelentést tett a rendőrségen hogy Mihókás Tógyer nevezetű kocsisa, aki még tegnap reggel kenyérszállítás céljából Biharra ment, nem érkezett vissza. Kérte a nyomozás bevezetését. Az eljárás során kiderült, hogy Mihókás Tógyer tényleg volt Biharban, ott a Szövetkezett részére küldött 146 kiló kenyeret át is adta, az arát azonban egy bihari és egy nagyváradai kocsmában elmulattatta. Rendőrség letartóztatta.

* **A budapesti állatkert rendkívüli látogatottsága** arra birta az igazgatóságot, hogy újabb érdekes látóivalókról gondoskodjék, Lendl Adolf dr előterjesztésére az állatkerti bizottság elhatározta egy szelíd és lovaglásra betanított indiai elefántnak a beszerzését, amelynek hátán egyszerre 6-8 ember foglalhat helyet. Ez az elefánt naponta többször körsetán körülviszi a vendégeit az egész állatkertben és bizonyára általános érdeklődést kelt a nézőközönségben. Ugyancsak érdemes ujtás az, hogy az állatkerti mozi-színházban ezentul nem csak mozgólényképeket fognak bemutatni hanem szabemberek és kiűző előadók népszerűen tudományos bemutatásokat is, a legérdekesebb állatokról, állatgyűjtésekről, vadászatokról és felfedező utazásokról az ismeretlen országokban. Perényi Adolf tanár már meg is kérte ezeket a rendkívüli vonzó előadásokat, Lendl dr pedig legközelebb fogja az előadási ciklust megkezdni.

* Előleges jelentés! Korszó Cabaré.

Van szerencsénk a nagyjérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy a közkedvelt **Körösparti Korszó** kávéházunkban sikerült egy elsőrangú erőkből álló fővárosi magyar kabaré társulatot szerződtetni, amely e hét folyamán kezdi meg az előadásokat.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyjérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi lőporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többbe fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. lőporáruda. Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi József** puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

Trieszti kávépiac Nagyváradon. Aszódi Kossuth-utca. **Vigyázat,** mert sok az utánzat, természetesen a fogyasztók kárára. Aszódi trieszti kávé és thea behozatalának a 8 féle zamatu pörkölt kávéi a legjobbak és legolcsóbbak. Árak:

Elsőrendű	1 kiló	4.— K
Mágnás keverék	1	4:40
	0 1	4:80
	00 1	6.—

Motor üzemű pörkölés és darálás, kávépörkölés a vevő előtt történik. Cukorka és csokoládé különlegességei a legjobbak és legolcsóbbak. Befőzésre törmellék fehér cukor eredeti édes tartalommal, olcsó gyári árban hozzá dunstot, melytől a befőtt soha meg nem romlik, adagonként 10 és 20 filléres levelekben. Főüzlet: Kossuth utca, fiók üzlet: Kert-utca.

Középiskolai

magánvizsgára, érettségire, javító vizsgákra **egész nyáron** **dr. Kállay-fele szemináriumban** (Budapest, IV. Kaplony-utca 5. Telefon 125-38.) Eredményei köz-tudomásulag kiválóak.

SPORT.

A Hungária veresége.

Össze magyar vívók az elődöntőben.

A Pannónia és Hungária pártarcából a győztes Hungáriának jutott a szerencse, hogy a magyar síneket az olimpiádon képviselje. Sajnos, a magyar evezős szövetség gyenge volt ahhoz, hogy a legjobb válogatott nyolcast indítsa, hanem beletördölt abba, hogy klubcsapatot indít. Bezzeg Németországban másként oldották meg ezt a kérdést. Két legjobb nyolcas csapatukból a Spindlersfelder Ruder Clubból és a Berliner Ruder Clubból egy egységes válogatott csapatot szerveztek, amely lelkiismeretes munkával szinte könnyedséggel legyőzte három bajóhosszal a beképzelt és elbizakodott Hungáriát. A legszomorubb az egész versenyen, hogy a Hungária egy pillanattal sem tudott a Germánia mellé telyomulni és így a németek tudásáról nem is mondhatunk véleményt. A skiffistáink, Mészáros és Levicky, ellentétl hiányában rowoverban nyerték meg az előversenyüket.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: A lengyel menyecske.

Szombat: Cók-szatórium.

Vasárnap: Leányvásár. Este: Mayerék

(először.)

Lónyay Pirosta Nagyváradon. Szombaton, a 20-ikán élvezetes színházi estben lesz része a nagyváradai színházi publikumnak. Ez alkalommal lép fel Lónyay; Pirosta egyik pompás szerepében, a Tavaszban mutatkozik be a nagyváradai közönségnek. Lónyay Pirostának szombati fellépte nemcsak vendégszeplés, hanem formális bemutatkozás, amennyiben Erdélyi Miklós színigazgató, Lónyay Pirosta szerződtetésével szándékozik a jövő évi színtársulat szubrette kérdését megoldani.

Új szubrett kóloratura. Erdélyi színigazgató vasárnap Budapesten lesz, amikor Szegő József az országos nevű szubrett-kóloraturát fogja megnézni, aki Keresztesi budai színtársulatnál ez alkalommal a Böregér Adeljében lép fel. Erdélyi minden valószínűség szerint szerződtetni fogja Szegő Józsefet is.

Igazságszolgáltatás.

Sikkasztó hetes.

Korponay István hetes volt a Rosenzweig Róza féle tűző gyárban. A cég postai küldeményeit, ajánlott leveleket, csomagokat, ő szokta a postán feladni s így kisebb nagyobb pénzüsszeg volt a kezére bízva. A cégnek külön postakönyve volt és ellennyújtázták a feleadott küldeményeket, ezzel őrizték ellen a hetest is. Korponay István azonban egyszerűen meghamisította apostakönyv egyes tételeit és naponta néhány hatost sikkasztott el a rábizott pénzekből. Már elég rége óta a manipulációt, míg egyszerűen sikerült rajtacsipni a sikkasztó hetest. Azonnal elbocsájtották, és teljelentést tettek ellene a rendőrségen. Kiderült a vizsgálat folyamán, hogy elég nagy összeggel károsította meg a Rosenzweig Róza céget. A kir. törvénytörvényes szüleinek büntető tanácsa tegnap tárgyalta a sikkasztó hetes ügyét **Ember Géza** elnökelete alatt. **Korponay** nem tagadta tettét. A bíróság 6 havi fogházra ítélte.

TÁVIRATOK.

A török kormány lemondása.

Konstantinápoly, július 18.

A kormány szerdán délután beadta lemondását, aminek közvetlen oka az volt, hogy Churchid tengerészetiügyi miniszter, ki a hadügyi tárcát is vezette Mahmud Sefket lemondása óta, lemondott, úgy hogy ezzel három miniszteri szék lett gazdátlan. A szultán táviratban ajánlotta fel Tevfik pasa londoni nagy követnek a kabinetalakítást. Míg az új kormány megalakul, a régi helyén marad. Ha Tevfik pasa elvállalja a kabinetalakítást, a kormányban helyet kap Kiamil pasa is. Más értesülés szerint a szultán Tevfik pasának a nagyvezéri méltóságot ajánlotta fel.

Kardaffér egy járásbírósi tárgyaláson.

Budapest, jul. 19.

A VI kerületi járásbírósi tárgyaláson ma délelben botrányos kardaffér történt. Az egyik tárgyaláson, mely Kovács bíró előtt történt, részt vett egy községi hadseregbeli őrnagy is, mint ügyvéd pedig Füzeses Árpád dr jelent meg. Az izgalmas tárgyalás közben az őrnagy kardot rútott és végigvágott dr Füzeses Árpád ügyvéd-n. Több részlet nem szivárgott ki.

Menekülés a tűzhalálból.

Kaposvár, július 18.

(Saját tudósítónktól.) Ma éjjel a Toth-féle villában tűz keletkezett. A villa bérlői Sipos Sándor és családja, valamint Vámosi banktisztviselő későn vették észre a tüzet, úgy hogy csak az ablakon keresztül tudtak menekülni. Siposné súlyos égési sebeket szenvedett.

Török-montenegrói határvillongás.

Cetlje, jul. 18.

Török csapatok és montenegrói határlakosság között ma a Skutari-tó közelében a Zeta-Alföldön véres összeütközés volt. Két montenegrói emberre, akik montenegrói területen mezei munkákkal voltak elfoglalva, a közeli török őrházból Nizam-katonák egyszerre csak lövöldözni kezdtek és megsebesítették őket. A környékből a lövések zajára több montenegrói sietett elő, hogy segítsék hontársáikat. A török katonák ezeket sortűzzel fogadták. Kilenc montenegrói azonnal meghalt, öt súlyosan megsebesül. Amidőn a montenegróiak, akik fegyvertelenek voltak, visszavonultak, a török katonák átjöttek a montenegrói területre és a montenegróiak holttesteit szorongalal irtózatosan megcsontkították. Az incidens a montenegrói határlakosság körében óriási izgalmat okozott.

Véres családi dráma.

Szabadka, július 18.

(Saját tudósítónktól.) Ma délelőtt Balogh Ferenc 24 éves szabósegéd megölte feleségét. Balogh Ferenc ezelőtt 2 évvel vett feleségül Szabadkáról egy zsidó leányt. A házastársak állandóan veszekedtek egymással. Balogh iszákos természetű volt és minden keresetét a korcsmára fordította. Tegnapelőtt a férj távollétében az asszony a férj ékszereit zálogba tette és hazautazott szüleihez. Balogh utána ment feleségének és kérte, hogy menjen vissza.

— Inkább meghalok mint visszamenjek. Felelte az asszony. Erre a férj revolvert rántott és hatszor egymásután feleségére lőtt. A golyók mindenike talált. A férj ezután újra megtöltötte a revolvert és mindenkit lövéssel fenyegetve elmenekült. Balogné a lövések folytán meghalt. Mikor Balogné halálát édesanyja megtudta, örvöngeni kezdett. Hozzá tartozói azt hiszik hogy megőrült.

Halálos csolnakázás.

Kaposvár, július 18.

(Saját tudósítónktól.) Ma a Dráván Varga István, Varga József és Gerencsér István csolnakkirándulást rendeztek. A csolnak örvénybe jutott és felborult. A három kiránduló a vízbe fullt.

A török lázadás.

Üsküb, július 18.

A fölkelés általános. A lakosság között lázító nyomatványokat terjesztenek. Az Albán vezérek a kotiorói vilajetben a lakossághoz felhívást intéztek, amelyben a kormány ellen való fölkelésre lájítják. A felkelőknek sok fegyverük és lőszerük

van. Boletináci fölkelő vezér elégette mindazoknak a törököknek a házeit, akik Albániában laknak és az új török pártnak is hívei. A kotiorói vilajetben ötven ezer fölkelő van együtt. Dél Albániában is proklamálták a forradalmat. A fölkélok döntő csapásra készülnek. Az a szándékuk, hogy Konstantinápoly ellen indulnak, a városba bevonuljanak és a szultánnak és a kormánynak föltételeiket diktálják.

Felrobbant cséplőgép.

Szolnok, július 18.

Tóth István gépkezelő ma egy cséplőgéppel a mezőre igyekezett. A gép be volt fűtve. Utközben Tóth észrevette, hogy túl sok gőz van a kazánban, miért is abból ki akart engedni. Ebben a pillanatban a kazán felrobbant. A robbanás következtében Tóth István nyomban meghalt. Meghalt még egy 14 éves gépész-tanuló is, valamint egy Békási Gyuláné nevű asszony is. A gép közelében volt emberek közül ketten életveszélyesen megsebesültek.

NYILTTÉR.

Érdeklődők

szíves tudomására, hogy hazaérkeztem. Fogműtermemet felszereltem a legkülönbözetű bizonyult anyagokkal és minden igyekezéssel azon leszek, hogy meg-tisztelő bizalmukra továbbra is érdemes legyek.

Nagyvárad, 1912. július hó 16.

özv. dr Deákné H. Zsuzsa

«A fog egészségltana» szerzője.
Nagyvárad, Kossuth-u. 2

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Budapestben

A gabonatörszén tegnap kisaé élénkebb volt a bányulat. Bácskai rossz hírekre a buza határidő árfolyama 5 fillérrel emelkedett. Kész áru változatlan.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza 1913.	— — —	11.59
Októberi buza	— — —	11.27
Októberi rozs	— — —	9.33
Októberi zab	— — —	9.24
Aug. tengeri	— — —	8.82
Szept. tengeri	— — —	8.85
Májusi tengeri (1913)	— — —	7.55

Nagyváradon.

O-áruban kevés üzlet fordul elő. A mal-mok miután nagy liszt készlettel rendelkeznek, nem szívesen vásárolnak. Új áruban viszont az eladók tartózkodók. Az árfolyamok többé-kevésbé javultak.

Árak:

Buza	— — —	11.38—11.38
Rozs	— — —	9.30—9.31
Árpa	— — —	10.—10.20
Zab	— — —	9.37—9.38
Tengeri	— — —	7.60—7.61

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

Arlejtési hirdetmény.

A tödévész ellen védekező egyesület építő-bizottságának megbízásából az egyesületi szanatorium építő munkáinak vállalati biztosítása céljából az 1912. évi augusztus hó 21-én délelőtt 11 órakor Nagyvárad város szekházának bizottsági termében (I. em. 34 ajtó) nyilvános ajánlati versenytárgyalást fogok tartani.

Szóbanforgó munkák az egyesület telepén Nagyváradon a Törkömerő dűlőben felépítendő egy emeletes szanatorium épület összes építő munkáira vonatkoznak. Ajánlatot csak az ő szes munkákra és csak egy egységes átalány árért lehet tenni.

Az építkezés részletes terve Nagyvárad város mérnöki hivatalában (vársház II. em. 22. ajtó) a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Az összes ajánlati minák és űrlapok ugyanitt díjtalanul megszerezhetők.

Az ajánlatok zárt és sértetlenül lepecsételt borítékban alólított bizottsági elnök kezeihez (Káptalansor) az 1912. évi augusztus hó 21-ének délelőtt 10 órájáig nyújthatók be. Később érkező ajánlatokat az építő bizottság nem fogad el. Ajánlatokat csak a városi mérnöki hivataltól beszerzendő ajánlati űrlapokon lehet tenni. Ajánlattevő köteles az ajánlati költségvetésben egységárait kiölteni és a költségvetést ajánlatához csatolva részletesen átszámolva és összegezve benyújtani.

Mis alakban benyújtandó ajánlatokat a versenyből kizárunk.

Az ajánlatok a versenytárgyaláson bizottságilag felbontatnak, — azok oda itélése f.lett az ajánlatok szabályszerű műszaki és számszerű vizsgálata alapján az építő bizottság dönt.

Az ajánlatokhoz az ajánlati összeg 5 (öt) %-ának megfelelő biztosíték készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban csatolandó.

Az ajánlattevő, aki az illető munkákra pályázik köteles az egyesület által természetben rendelkezésére bocsájtandó építő anyagokat átvenni és megajánlani azokat az egységi árakat is, amelyeken a természetben kiszolgáltatott anyagokat az egyesülettől átvenni köteles. Az átadott anyagok értéke a vállalkozó végszámájából fog levonattani.

A vállalkozó köteles a munkát az átadástól számított 2 héten belül megkezdeni, a f. év folyamán fedél alá hozni és az 1913. évi július 1-re teljesen készen befejezni és lakható állapotban átadni. A kikötések tüzetes körülírása a különleges feltételekben foglaltatik.

A bizottság a benyújtott ajánlatok közül szabadon választ, tekintet nélkül az ajánlatok áraira. Jogaiban áll a bizottságnak az összes ajánlatokat vissza is utasítani, vagy új arlejtést tartani.

Az állami közszállítási szabályrendeletnek a magyar anyagok és magyar munkaerők alkalmazására vonatkozó kikötései az ajánlattevőkre kötelezők. A munkák végrehajtására vonatkozólag pedig szívesen az állami általános és részletes feltétel füzetek és a különleges feltétel füzet határozmányvai lesznek irányadók.

Nagyvárad, 1912. július 14.

FETSER ANTAL,

flsz. püspök
az építő bizottság elnöke.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtok-vásárlási, eladási és erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZAM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Tisztelettel értesitem a nagyerdemű közönséget, hogy Csengeri-utca 21-ik szám alatt saját házamban, egy a mai kor-nak mindenképen megfelelő

**= épület és =
műbutor asztalos**

műhelyt létesítettem.

Elfogadok: előszoba és konyha felszereléseket minden kivitelben, továbbá templom, iskola, gyógyszer-tár és kávéház berendezéseket kellő jártassággal. Rajzzal és költségvetésekkel úgy helyben, mint vidékre készséggel szolgállok. — Tömeges rendeléseket kérve vagyok kiváló tisztelettel

Gaál József

mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52.

TELEFON 11-52.

Kovács Zsigmond

műasztalos

géperőre berendezett

ipartelepe

Szacsvey-utca 70. sz.

Telefon 10-87.

Kincset ér

a TORDY-féle

Hollandi 3 király tea, mivel nemcsak hashajtó, hanem egyúttal étvágyjavító, gyomortisztító, emésztést elősegítő, bélműködést szabályozó, nemkülönben a legmakacsabb gyomor bajon is segít. Csomagja (kbl. 10-12-szeri használatra) 30 fillér.

Minden gyógyszertárban kapható.

**A BIHARMEGYEI GAZDÁK ÁRU- ÉS
HITELINTÉZETE RÉSZV.-TÁRSASÁG
sertéshizlaldájában**

az összes f. évi trágya **eladó.**
Értekezhetni a részvénytársaság irodájában **Nagypiac-tér, Andrányi-ház.**

A Bihar megyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvár, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Bevezetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönököt ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönököt folyósít házakra és földbirtokokra

**Sarkady és Szánthó
TORONYÓRA GYÁRA**

Nagyvár, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyórát „szegecs” és „szabadlengésű” járáttal, rozkerékkel. Olcsó árak.
TÖBB ÉVI JÓTÁLLÁS.
Villanyerő berendezés.
Arjegyzék kívánatra.
Saját ház.

**Nagyvár város
VILLAMOS MŰVE**
Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezések felszerelését.**Csillárok.****l á m p á k**

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

8 GRAND PRIX

Kőbányai Polgári Sörfőző R.-T.
N.-Vári és biharmegyei főraktára
KOLLINER D. és FIA

CÉGNÉL PÁVEL-UTCA 26. SZ.

Telefon 75.

Telefon 75.

Világos **Király** sörünket
valamint **SENT ISTVÁN** védjegyű
dupplamaláta

sörünket, melyet a leghírnevesebb
orvostanárok mint kiváló gyógy-
italt ajánlanak.

PÜSPÖK-FÜRDŐ.

Állandóan tiszta vizű uszoda.
Elsőrendű magyar konyha, valódi hegyi borok. Naponta frissen csapolt elsőrendű kőbányai „Polgári sör”. A vendégeket Dankó Kálmán szegedi zenekara szórakoztatja.
Mérsékelt áru kényelmes szobák. Minél számosabb látogatást kér:

DANCS ISTVÁN

bérlet.

„STANDARD” TÁRSASÁG VEGYÉSZETI GYÁR

BUDAPEST, IV. MAGYAR-UTCZA 44. SZ.

Poloska, moly és egyéb féregirtást egy évi jótállással vállalunk vidéken is.

Poloska és egyéb féreg irtáshoz ajánljuk szabadalmazott gázfejlesztő anyagunkat, melynek egyszerű alkalmazásával a poloskától végleg megszabadulhat,

1 szobára elegendő anyag 5 koronába kerül.

Feltétlen biztos hatású sváb és ruszni irtószer kilója 4 korona.

Légirtó folyadék és por kilója 4 korona.

Patkány és egérirtáshoz ajánljuk patkány és egér-tifusz-bacilust. A 20. század legmegbízhatóbb patkány és egérirtó szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszedelmes, tehát mindenütt elhelyezhető. A patkány és egér-tifusz bacilus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K
1 nagy „ 3-600 „ „ 12 K

Tisztelettel értesitem a n. é. vevő közönséget, hogy a **Teszler Simon posztó kereskedőt** kiegyeztettem, a **csődtömeget átvettem és azt rendkívüli leszállított áron kiárusítom.** A csődtömeg a következőket tartalmazza: lüszter-, angol-, scott- és honi divatszöveteket. Fekete- és kék kamgárnokat, női csőtűm divatkelméket, mellényeket, schiffonokat, bélésárukat, **szabókellékeket** és mindezen árukat **gyári áron alul kiárusítom** u. m.:

egy teljes öltönynek való 3 mtr. már	K 02-40
„ „ „ „ jobb minős. div. 3 mtr.	K 06-60
„ „ „ „ finomabb „ „ 3 „	K 12-—
„ „ „ „ angol divat	K 19-—
„ „ „ „ legfinomabb „	K 28-—

a fekete- és kék kamgárnokat ugyan ilyen gyári áron alul

jóval olcsóbban lesznek kiárusítva. Egyben ajánlom a n. é. vevőközönségnek az összes raktáromban levő szövetekhez a hozzávalókat, azaz a szabókellékeket a legfinomabb kivitelben, a legolcsóbb áron, u. m.:

egy már nagyon jó hozzávaló	K 4-50
„ finomabb „	K 5-50
„ egész finomabb „	K 7-—
fekete szalonhoz legfin. „	K 8-—

Minthogy az üzlethelyiséget november 1-én át kell adnom, tisztelettel kérem a n. é. közönséget mielőbb egy próba bevásárlással megtisztelni. Teljes tisztelettel

Schwarz Kálmán és Teszler Simon

Zöldfa-utca 21. sz.

JÉGSZEKRÉNYEK, FAGYLALT-GÉPEK, PERMETEZŐK

legnagyobb
választékban

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

különlegességek
vaskereskedésében

Telefon 390.

„STANDARD” TÁRSASÁG VEGYÉSZETI GYÁR

BUDAPEST, IV. MAGYAR-UTCZA 44. SZ.

Poloska, moly és egyéb féregirtást egy évi jótállással vállalunk vidéken is.

Poloska és egyéb féreg irtáshoz ajánljuk szabadalmazott gázfejlesztő anyagunkat, melynek egyszerű alkalmazásával a poloskától végleg megszabadulhat,

1 szobára elegendő anyag 5 koronába kerül.

Feltétlen biztos hatású sváb és ruszni irtószer kilója 4 korona.

Légyirtó folyadék és por kilója 4 korona.

Patkány és egérirtáshoz ajánljuk patkány és egér-tifusz-bacilust. A 20. század legmegbízhatóbb patkány és egérirtó szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszedelmes, tehát mindenütt elhelyezhető. A patkány és egér-tifusz bacilus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K

1 nagy „ 3-600 „ „ 12 K

Tisztelettel értesitem a n. é. vevő közönséget, hogy a **Teszler Simon posztó kereskedőt** kiegyeztettem, a **csődtömeget átvettem és azt rendkívüli leszállított áron kiárusítom.** A csődtömeg a következőket tartalmazza: lüszter-, angol-, scott- és honi divatszöveteket. Fekete- és kék kamgárnokat, női costum divatkelméket, mellényeket, schiffonokat, béléssárukat, **szabókellékeket** és mindezen árukat **gyári áron alul kiárusítom** u. m.:

egy teljes öitönynek való 3 mtr. már K 02-40
 „ „ „ jobb minős. div. 3 mtr. K 06-60
 „ „ „ finomabb „ 3 „ K 12-—
 „ „ „ angol divat 3 „ K 19-—
 „ „ „ legfinomabb „ „ „ K 28-—

a fekete- és kék kamgárnokat ugyan ilyen gyári áron alul

jóval olcsóbban lesznek kiárusítva. Egyben ajánlom a n. é. vevőközönségnek az összes raktáromban levő szövetekhez a hozzávalókat, azaz a szabókellékeket a legfinomabb kivitelben, a legolcsóbb áron, u. m.:

egy már nagyon jó hozzávaló K 4-50
 „ finomabb „ K 5-50
 „ egész finomabb „ K 7-—
 fekete szalonhoz legfin. „ K 8-—

Mint hogy az üzlethelyiséget november 1-én át kell adnom, tisztelettel kérem a n. é. közönséget **mielőbb egy próba bevásárlással** megtisztelni. Teljes tisztelettel

Schwarz Kálmán és Teszler Simon

Zöldfa-utca 21. sz.

JÉGSZEKRÉNYEK, FAGYLALT-GÉPEK, PERMETEZŐK

legnagyobb
választékban

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

különlegességek
vaskereskedésében

Telefon 390.